

FRIEDRICH KUHLBARS

1841-1924

Johan Laidoneri plats 3 maja 1922. aastal Jaan Rieti fotol. Aastail 1862–1924 elas siin Friedrich Kuhlbars. Hoone on ühtlasi Viljandi vanimaid puitmaju.

Luuletaja, lastekirjanik ja kooliõpetaja Friedrich Kuhlbars sündis 17. augustil 1841 Tartumaal Sangaste kihelkonnas koolmeistri pojana. Ta õppis Tartus elementaarkoolis ja kreiskoolis ning õpetajate seminaris. Tööle asus koduõpetajana Gulbene mõisas Lätimaal. 1862 sai ta koha saksakeelses Viljandi poeglaste algkoolis ning valiti hiljem selle juhatajaks. Venestusajal, 1895. aastal tagandati ta koolijuhataja kohalt vähese vene keele oskuse pärast. Pärast seda sai Kuhlbarsist vaba kirjamees, kes tegeles koduloo uurimise ja luuletuste kirjutamisega. Ta suri 28. jaanuaril 1924 ja maeti Viljandi Vanale kalmistule.

Kuhlbars kasutas pseudonüümi Villi Andi, mis on tuletatud Viljandi linna nimest. Tema esimene raamat oli murdekeelne „Wastse laulo ja kannel“ (1863), millele järgnes lauluõpik lastele „Laulik koolis ja kodus“. Ka teised Kuhlbari luuletused on enamasti kirjutatud koorilaulude tekstideks. Tuntud on ka Kuhlbari lasteluule, eriti „Teele, teele kurekesed!“.

Jaan Riet on 1921. aastal jäädvustanud 80-aastaseks saanud Friedrich Kuhlbari ja tema korteri.

Järelärkamisajal populaarse luuletajana toetus Kuhlbars peamiselt saksa romanti-
lisele traditsioonile. Juba enne Koidulat kirjutas ta luulet isamaa ülistuseks. Tema
tähtsamaid tekste on luuletus „Vanemuine“, üldtuntud rahvaliku lauluna „Kui
Kungla rahvas kuldsel aal...“ (1869).

Kuhlbars oli Eesti Kirjameeste Seltsi asutajaliige ja asutamiskoosolekul määrati ta
seltsi juhatusse vastutamaks seltsi raamatukogu eest. Samuti juhatas ta Koidu seltsi
laulukoori ning kirjutas selle tunnuslaulu „Koit“.

Kuhlbars pakkus välja Viljandi teatri Ugala nime, liites Muinas-Eesti maakondade
Ugandi ja Sakala nimed.

F. Kuhlbarsi kõne,
mille ta pidas oma 75
aasta juubeli puhul
5. augustil 1916
Viljandi Käsitöölise
Abiandmise Seltsi
saalis ilmus trükisena
„Unikülalt Viljandi“
Hans Leokese kirjas-
tuselt.

Wäga austatud pidulised!

75 aastat sai mul juba ilmas ära elatud. 75 aastat on, igawikuga wõrreldes, küll nagu tilgake maa- ilma-meres, inimese elus aga siiski kaunis pikk iga. Kaswatame seda arwu 25-ga ja lisame weel 41 juurde, siis ulatab aastate arw juba meie ajaarwamise alguseni. ($75 \times 25 + 41 = 1916$).

Mõndagi sai selle aja sees ära nähtud, mõndagi läbi elatud, millest enam wõi vähem kestwad jäljed mälestusesse järele on jäänud.

Ma olen sündinud (5. aug. 1841 a.) Unikülas Sangaste-Laatre kihelkonnas, Tartumaal, kus minu isa (Jakob üleüldiselt 33 aastat) koolmeister ja kogukonnakirjutaja oli.

Koolikoht, mida Maximilian würst Barclay de Tolly Uniküla wallale jäädawaks omanduseks kinkinud, muutus minu isa käes, kes Tartus Kleekampffi juures kunstaednikuks oli wälja õppinud, nägusaks, meeldiwaks aiaks.

Kewadel, kui pihlakad ning toomingad, õuna- ning wisnapuud, roosi- ning jasmiini-, sireli- ning marjapuupõõsad, mis minu isa istutatud, õitsesid, wõis ütelda, et endisest õudsest kõrbest pisike- ne paradiis oli saanud.

See kohakene istutas juba wäga warakult minu hingeelusse ilutundmise, ühtlasi ka armastuse kodukoha ning kodumaa wastu.

Minu ainus wend, minust ainult wiis aastat minust wanem, wiidi Tõllistesse, omal ajal laialt tun- tud Pelzeri preilite erakooli.

Ma sain teda nüüd arwasti näha. Teiste lastega puutusin ma pikal suweajal haruldaselt kokku. Ma harjusin üksildusega wiimaks nii ära, et mul mänguselstiliste järele suuremat igatsust ei olnudki.

Ka pärastises elus on mulle need päewad ning tunnid ikka kõige armsamad olnud, kus ma kärari- kastest inimeste wooludest eemal oma mõtetele ning raamatutele wõisin elada.

Esimese õpetuse sain ma oma isa käest. Siis wiidi mind Tartu II. linna-elementaarkooli (mitte „era- kooli“), kus Georg Bernhoff õpetas, kes ennemalt ka Wiljandi linna-elementaarkoolis tegew on olnud.

Selle algkooli ma lõpetasin 1½ aastaga ja sain rektor Haffneri poolt preemiaks J. H. Kampe omal ajal palju loetud raamatu Ameerika ülesleidmisest.

Et mul oli algkooli küpsuse-tunnistus algkooli poolt oli ette näidata, pääsesin ma ilma eksamita kreiskooli.

Hiljuti lugesin ma, ma olewat Dr. Jakob Hurt'iga omal ajal üheskoos Tartu kreiskoolis käinud. See on eksitus. Hurt oli minust kaks aastat wanem. Kui mind kreiskooli wastu wõeti, oli ta säält juba lahku- nud. Hurt elas küll weel kreiskoolis, kuhu tema pärastine äi, kooliinspektor Dr. philol. Karl Öttel talle korteri oli annud, nii et ma teda sagedasti näha sain; aga temaga üheskoos koolis ei ole ma käinud.

Kreiskooli kursuse lõpetamise järele sain ma oma Petrogradi sugulaste poolt kutse, neid waa- tama tulla. Tänuga wõtsin ma lahke kutse wastu ja asusin woorimees Leidlowiga teele päälinna poole. Umbes kuuetunnilise sõidule järgnes ikka kuuetunniline puhkeaeg. See ei olnud sugugi paha, waid wõib ütelda – soowitawgi. Leidlow sõidutas kahes suures plaanwankris ka teisi rei- sijaid. Nendega wõis juttu ajada ja puhkeagadel jalutuskäikusid ette wõtta, et ennast maa ning rahwaga lähemalt tutwustada, mis uuemal ajal, kus rongid raudteel tulise kiirusega edasi tor- mawad, täitsa wõimata on.

Esimese suviste-püha ilusal hommikul, kui päike tõusma hakkas, jõudsim Krasnoje Seloosse ja – meie ees laotas ennast laiale keisrilinn oma rohkearvuliste kullatud tornidega, nagu mõni kujukus saanud Hommikumaa luule. Ühest linnajaost tõusis suur suitsusammas puupüsti taewa poole. Meil oli veel 25 wersta sõita. Kui ma pärast lõunat kell 3 oma sugulaste juurde päralt jõudsin, ei olnud nendel sellest veel aimugi, et samal päewal mitu sada maja Moskwa eeslinnas oli maha põlenud.

Päälinnas sai minu silmaring mitmetpidi tähtsalt laiendatud ja pilk tublisti teritatud. Kõige suurepäralisem Petrogradi nähtustest oli parad keiser Nikolai I. monumendi awamise puhul. 170.000 sõjameest toredate hobuste seljas ratsutas monumendist mööda. –

Jaani-päewa ümber jõudsin ma Pihkwa kaudu Taara linna tagasi. Kui pisikeseks oli oma wälimise kaju poolest nende kuue nädalaga, mis ma pealinnas wiibisin, kuulus Emajõe Athen oma umbes 12.000 elanikuga jäänud! Ei tahtnud enam äragi tunda.

Nüüd tegin ma esimesed sammud, et Tartu seminari pääseda, õppisin siis edasi ja ilmusin 1. augustil eksamile.

Tolleaegses n. n. Tartu esimeses seminaris, mida kroonu kulul ülewal peeti, oli 12 kaswandikku. Kursus oli kolmeaastane. Mõned lõpetasid kursuse aga ka kahe, teised nelja aastaga. Harilikult sai iga aasta neli kohta wabaks. Kohasoowijaid oli aga, vähemalt siis, kui ma eksami tegin, kolmekümne ümber. Nendele, kes ennemalt parochiaalkoolides olid õpetanud, anti, kui nad olid eksami rahuloldawalt ära teinud, eesõigus. Sisepääsemine ei olnud kerge. Eksami lõpul sain ma kirjaliku tunnistuse, mind oleks wastu wõetud, kui veel üks waba koht oleks olnud.

Järgmisel aastal andsin ma oma sellekohased paberid jälle sisse lootuses, et mind wastu wõetaks; pidin aga jälle umbes kolmekümne kohasoowijaga üheskoos eksami otsast otsani läbi tegema, enne kui ma sihile jõudsin.

Elu seminaris ei olnud kerge. Me pidime ise agarasti edasi õppima ja teisi õpetama. Kolmes poisslaste ja ühes tütarlaste koolis oli meil tunde anda. Seminari katsekoolis olime üle umbes 110 poiskese, vähemalt koolitundides – nõnda ütelda – ainuwalitsejad: pääle seminaristide sääl keegi teine ei õpetanud.

Juuni-kuul 1861 a. tegin ma lõpueksami ära. Õpekonna kurator tõsine salanõunik v. Bradke oli lõpueksami tegijate kirjalikud tööd ise läbi waadanud ja awaldas pikemas kõnes nende kohta oma arwamist ühtlasi meie tegewusele teesid ning sihti kätte näidates.

Nende seas, kes olid tulnud meie proowitundisid päält kuulama, oli ka gümnasiumi inspektor K. v Mickwitz. See herra tegi mulle ettepaneku. „Ma wõin teile,“ ütles ta, „edasiõppimiseks hää koha muretseda. Üks õpetaja Tartumaal“ – kui ma ei eksi, õpetaja Landesén, Tormas – „walmistab ise kahte oma poegadest gümnasiumile ette. Wene keele ja arithmetika õpetamiseks on tal abi tarwis. Teil oleks sääl kaks tundi päewas anda. Kõik muu aja wõiksite oma teadmise täiendamiseks tarwitada. Aastas saaksite 150 rubla.“

Oleks mulle keegi Tartu linna kohta, kus kõik abinõud edasiõppimiseks käepärast on, niisuguse ettepaneku teinud, ma oleks pakkumise wastu wõtnud. Aga maal, kaugel linnast, kus edasiõppimisega täbar lugu on, oleks ma enam tööd ja ka enam palka soowinud. Asi jäi katki.

Suwe waba aeg läks mööda. Uus kooliaasta algas. Mul oli küll luba käes, ka suuremates elementaarkoolides õpetada ja neid koolisid juhatada, aga kohta mul veel ei olnud. Juba hakkasin ma oma sugulaste pääle päälinnas mõtlema. Minu onu oli riigi-kuller ehk –kurel („Feldjäger“). Temal oli päälinnas palju sõpru ning tuttawaid. Ma lootsin kindlasti, et ta mulle tarbekorral koha oleks

wõinud muretseda. Mõtlesin aga jälle: parem kodumaale jääda, kui wõõrsile rännata. Kui ma veel kahewahel olin ja õieti ei teadnud, mis pääle hakata, sain ma Tartust Richard parun Wolffi poolt tahweti, milles paruni-herra mulle teatas, et ta otsiwat oma kaheksaaastase pojale kodukooliõpetajat ; selleks olewat seminari-inspektor A. v. Berg (mitte „Maass“) mind talle soowitanud. Ühtlasi awaldas paruni-herra soowi, minuga Tõlliste postijaamas kokku saada. Määratud ajaks sõitsin ma Tõllistesse. Selle sõidu tagajärg oli, et nädala pärast teekonna Wana-Schwaneburgi poole – Läti keeli Weza-Gulbene – kus parun Wolff elas, ette wõtsin.

Richard parun Wolff oli tol ajal maakonna saadik („Kreisdeputierter“); pärastpoole sai ta maanõunikuks ehk landradiks. Ühtlasi oli ta Liwimaa Ewangeliumi-Lutheriusu Konsistoriumi president.

Wana-Schwaneburg oli keskkohaks. Sääl peeti iga aasta detsembri-kuul pidu ära, mis kolm päewa kestis. Kõik selle mõisa omaniku suguharu täisealised liikmed meeste soost olid kohustatud nimeetatud pidust osa wõtma. Nii oli mul wõimalust, ennast aadeli-seisuse koduse eluga mitmekülgselt tutvustada. – Richard parun Wolff ei olnud Wana-Schwaneburgi omanik. Tema päris mõisad olid Lubahn ning Uue-Roosa. Schwaneburgis elas ta üksi koha ülemwalitsejana, kuni selle mõisa pärija Heinrich parun Wolff täisealiseks oli saanud.

Rahwaga, s.o. lätlastega ümberkäimises oli Richard parun Wolff, nagu ma tõendada wõisin, väga mõistlik ning mõõdukas. Kurja sõna ei tulnud ialgi tema suust. Tali oli väga käre. Jõulu ümber oli 30 ° R. külma. Mõnigi eidekene tuli säääl „paruni-herrale“ oma häda kaebama. Ühel ei olnud enam põletispuid ; teisel hakkas loomatoit otsa lõppema ; kolmandal ei olnud ise enesele suuremat midagi enam suhu pista. Püsti jalal kuulas parun neid päält, ikka nad saiwad; ühtegi ei saadetud tühjalt minema.

Schwaneburgis olid mul kuldsed päewad. Teha ei olnud mul säääl, Tartu tööga wõrreldes, peaaegu mitte midagi. Esialgselt oli mul paruni wanemale pojale kaks pooltundi waheajaga, talwepoole kolm pooltundi päewas anda. „Ei ole tarwis rutata,“ ütles parun, „meil on aega küllalt; ei ole sugugi hää, et poisikesetaolised mehed ülikooli saadetaks“.

Wabal ajal, mida nüüd õige rohkesti käepärast wõtta oli, katsusin ma ennast pääasjalikult kodumaa ajalooga tutvustada, mida koolides sugugi ei õpetatud. Ka kirjutasin ma mõne eestikeelse salmi oma kodukoha murdes.

Kewade oli kätte jõudnud. Esimene kooliaasta kaldus juba lõpu poole. Nüüd sai läbi räägitud ja kindlaks tehtud: Mina pidin proua ning lastega Neubadi – Riia lahe ääres – suwitama minema. Oma kaswandikule oleks mul säääl üks õpetund päewaks anda olnud. Ka sain ma luba, nädalas kord paruni hobusega Riiga sõita. Herra ise tahtis Schwaneburgi jääda, lubas aga wahete-wahel meid waatama tulla.

Saatust tegi aga, vähemalt minu kohta, teise otsuse. Kooliinspektor Wiedemanni poolt sain mina kirja, milles herra Wiedemann mulle teatas, õpekoht Wiljandi poislaste-elementaarkoolis saawat wabaks. Koolidirektori poolt olewat kolm kandidaati, nende seas ka mind, walimiseks selle koha pääle Wiljandi Koolinõukogule ette pandud. „Soowite teie“, küsib herra Wiedemann lõpuks, „kui Wiljandi Koolinõukogu teid waliks, seda ettepanekut wastu wõtta?“ –

Mis nüüd teha? – Parunil oli kaks poega ja kolm tütart, kes enamasti ühe Prantsuse bonne hoolendamise all seisid. Pärastpoole on nendele wiiele lapsele veel lisa juurde tulnud, nii et ma säääl pikemaks ajaks teenistust oleksin leidnud. Küll soowisin ma oma tegewusele laiemat töowälja, aga Schwaneburgi oleks ma hää meelega veel paariks aastaks jäänud. Kuid – kindel ei olnud see koht sugugi. Kõik, kes Tartu I. seminari kursuse lõpetanud, mis siis üksi kroonu kulul wõimalik oli,

olid kohustatud kuus aastat ühes linna elementaar-koolisteenima. Iga silmapilk wõidi mind ära kutsuda ja ma oleks ehk wahest kõiges oma eluajaks kuhugile Kuramaa nurka sattunud.

Ajaloost teadsin ma, kui suur tähtsus Wiljandil meie kodumaa kohta isegi juba muinasajal on olnud. Koolipingis õppisin ma raamatust, mis wäljamaal oli trükitud: „Wiljandi linn, kuulus oma wilja- ning linakauplemise poolest“. Minu isamajast paar wagu maad eemal läksid igal aastal otsatud wiljawoorid, millest talwel sügawa lumega raske oli mööda pääseda, Antsla poolt tulles, Wiljandisse. Wiljandi poolt tulid need mehed, kes Tartu ja Wõru maakonnas kohati uue elu liikuma panid. Minu emal hiilgasid weel kõrges wanaduses silmad, kui ta Olustwerest ning Wiljandist hakkas jutustama, oli ta ju Olustweres sündinud ja siinpool oma nooruse aastad mööda saatnud. (Minu wanaisa ema poolt Hans Scheerman oli omal ajal Olustwere krahw Ferseni juures aednik, sai 95 aastat wanaks ja suri 1. oktobril 1865 Aimalas.) Wiljandi seisis nagu töotatud maa minu waimusilma ees; aga siia päralejõudmiseks oli esialgselt wäga wähe lootust.

Esimene kandidat Wiljandi wabaks saanud kohale oli Karl Seewald, kes ühes Tartu koolis töötas. Kubermangu koolidirektor Julius v. Schröder oli teda, nagu ma hiljemalt kuulda sain, Wiljandi Koolinõukogule soojalt soowitanud ja temale omalt poolt Wiljandi koha juba ära lubanud.

Teine kandidat oli Friedrich Rodin, minust umbes kümme aastat wanem, oli kodukooliõpetaja Uusna mõisas, Wiljandi linna ligikonnas.

Mõlemad kandidadid, Kuramaalt pärit, olid mulle isiklikult tuttawad.

Harilikult pandi, kui koolikoht kuskil wabaks sai, kõrgemalt poolt kolm kandidati koolinõukogule walimiseks ette. Ma arwasin, mind on wist sellepärast eelnimetatud kohasoowijatele juurde lisatud, et arw kolm täis saaks.

Sellepääle waatamata teatasin ma inspektor Wiedemannile pikemas kirjas, et ma kutse hea meele- ga wastu wõtaks.

Ennemalt, kui ma loota julgesin, tuli wastus. Ma loen ja mõtlen:

Mis see nüüd on? On see ilmsi, wõi unes? – Härra Wiedemann teatab mulle ametlikult: „Wiljandi linna Koolinõukogu on teid ühelhäälel walinud“, ja lisab sellele omalt poolt weel juurde: „Tulge nii pea kui wõimalik Wiljandisse, et kooli inwentari wastu wõtta. Ka wõiks teile soowitaw olla, mõndagi oma eelkäijaga läbi rääkida, enne kui ta Wiljandist lahkub.“

Parunile ei tahtnud meeldida, et ma talle kõigest sellest ennemalt sõnagi ei lausunud ja kõik nagu tema selja taga toimetanud. Ma arwasin aga, ega nad mind küll wist ei wali, ja siis oleks nagu häbi asi olnud parunile teatada, et ma walimisel olen läbi kukkunud.

Igatahes oli hää, et parun minu etteewõttest midagi ei teadnud. Richard parun Wolff ja inspektor Konstantin Wiedemann olid, nagu ma hiljemalt teada sain, ühel ja selsamal ajal Tartus studeerinud. Mõlemad olid Liwonia korporatsioni liikmed olnud; nad olid sinasõbrad. Parun oleks ühel wõi teisel wiisil minu tulewiku kawatsused kergesti wõinud nurja ajada, mis nüüd aga enam wõimalik ei olnud. – Teekond tuli mul nüüd jälle ette wõtta, aga mitte Riia ja Neubadi, waid Wiljandi poole.

Oma kaswandikuga olin ma nii hääks sõbraks saanud, et ta lahkumise silmapilgul kibedasti nutma hakkas. See mõjus minu kohta niiwõrd, et ma pisar silmas, Schwaneburgist lahkusin.

Schwaneburgi toreda herrastemaja tema marmorsaaliga, mis kahest korrusest läbi käis, on lätlased ärewuse päewil ära purustanud. Siis ei olnud Richard parun Wolff aga ammugi enam selle mõisa ülemwalitseja.

Wiljandi linn pakub Tarwastu poolt tulijale imeilusa waate. Kõue-pilwed läksid üle linna. Kui ma Wiiratsi wäljadel sõites juba järwe äärde olin jõudnud, kärgatas just minu ees üks piksenool järwe, et wesi kõrgesse purskas. Hobused seisid nagu tuleleegis ja ajasid endid püsti. Olin ma linna pärale jõudnud, siis kadusid pikse-pilwed peagi ja päike hakkas paistma.

Kõige päält esitasin ma ennast inspektor Wiedemannile. Igalt poolt, nimelt ka minu eelkäija Georg Knappe poolt leidsin ma lahkete wastuwõtmist. Ühel ilusal juuni-õhtul sain ma musika-direktor Karl Mumme aias Wiljandi linna rohkearwuliste kooliõpetajatega lähemalt tuttawaks. Suwe waba aja saatsin ma oma wanemate juures mööda. Kui ma juuli-kuu lõpul jälle Wiljandisse tulim, oli mul tundmus, nagu ei sõidaks ma wõõrsile, waid wanade tuttawate ning hääde sõprade juurde tagasi.

1. augustil 1862 a. kell 9 hommiku wõtsin ma siin oma kõige esimesed õpilased wastu. Neli päewa hiljemalt sain ma 21 aastat wanaks.

Sellega lõpetan ma oma tänase jutustuse. –

*

Tuhat tänu kõige päält minu endistele õpilastele, kes mind sagedasti väga lahkesti on meeles pidanud ja mind tänasel päewal enam on austanud, kui ma seda oleks ära teeninud! – Tuhat tänu minu kaaskodanikele, kelle hoole, lahke ning rohkearwulise osawõtmise läbi 5. aug. 1916 a. mulle ilmunustamataks pidupäewaks on saanud! – Tuhat tänu pidujuhatajale ning kõnepidajatele, lauljatele ning laulujuhatajale! – Tuhat tänu minu lähematele ning kaugematele, ka mulle isiklikult tundmata sõpradele, seltsidele ning ajalehtede toimetustele, kes mind sütitawate õnnesoowidega sidumata ning seotud kõnes, kirja ning traadi teel ning heldete annetustega lahkesti on austanud! – Tänu siin kohal ka minu majaperemehele, kelle waguse katuse all mul wõimalik on olnud tülitamata oma mõtetele ning raamatutele elada! –

Kodumaa koidikul katsusin ma jõudu mööda oma kannelt Eesti wainudel kõlistada. Minu elupäike kaldub ikka enam lääne poole. Pea – kustub õhtu-eha; pea – katkeb wiimne keel minu kandle päält; pea – olen ma „Waluojast“ (nii on ojakese nimi, mis Wiljandi suruaeda linnast lahub) üle jõudnud!

Laul ning muusika on ikka, nii kaugele kui meie pilk minewikku ulatub, oma mõju rahwaste hingeelu kohta suurepäraliselt awaldanud. Laulu ning muusika kiituseks panid isegi kuninglikud luuletajad juba hallil muinasajal oma kandle kõlama. Jäägu mõnus laul ning ilus muusika, need kaunimad õied rahwaste elupuus, aegade jooksul ka meie kitsamal kodumaal ikka wägewaks wõimuks, mis mustad murepilwed meie rahwa rajadelt eemale peletab! –

Jäägu Wiljandimaa oma linnaga ikka helkiwaks ehteks meie maakondade wanikusse!

F. Kuhlbars.

Trükise „Unikülast Wiljandi“ lõpetab Kuhlbarši luuletus „Laul“.

Sul' pühendan ma oma kandle hääled,
Mu armas, kallis kodumaa.
Üks osa Sinu ilust, Sinu olust
Kui elusoon siin tuksub ka. –

Kord lehwib laul, kui kerged koidutiivad,
Kui õhtuõhus õilmepuu;
Kord mõirab ta, kui kange kõuemürin,
Kui kaljukaarel mere suu.

Laul laenab Sulle saladuse wõtmed,
Teeb lahti taewa wärawad :
Sa näed, kuis iide-aja imetähed
Weel iluilmas säravad.

Laul hoiab muinasaja waimuwara
Kui kulda kauni käega
Ja kaitseb Sinu ilust auupärga
Weel jumaliku wäega.

Laul pillab musta metsa paksud pilwed,
Kus mure siisse mahatud,
Ja ühendab, mis muutlikus maailmas
On teineteisest lahutud.

Laul äratab Su lootsed kõik üles,
Mis Manalasse maetud,
Ja ehib lilledega Sinu õue,
Mis okastega kaetud.

Laul kaunistab Su rändamise teedel
Kuldõuntega kõik hagasi
Ja toob Sind kaugelt maalt ning kitsast elust
Su kodukohta tagasi. –

Oh, elustage südamete aedu
Weel, laulu laened, kastega,
Nii kaua kui me rahwa wiimsed liikmed
Kord mulda läewad puhkama!